

Pravidla využití AI pro syntézu řeči

Čl. 1 Předmět a důvod úpravy

1. Tato příloha č. 1 směrnice AI specifikuje základní pravidla využívání nástrojů AI pro syntézu řeči v ČRo.
2. Pro způsoby užití uvedené v těchto pravidlech platí, že u nich byla posouzena rizika a dopady v souladu se směrnicí Pravidla pro užívání umělé inteligence v Českém rozhlasu.
3. Tato příloha se vztahuje jak na digitální otisk hlasu s předlohou (žijící, zemřelé osoby) nebo bez této předlohy.

Čl. 2 Výklad pojmů pro účely směrnice AI

1. **Syntéza řeči** je umělá tvorba lidské řeči. Tzv. text-to-speech systémy produkují řeč z textu psaného běžným jazykem.
2. **Digitální otisk hlasu** je soubor specifických digitálních dat, který obsahuje soubor parametrů popisující původní hlas a umožňující generování audio podoby z textových podkladů. **Jedná se o biometrický identifikátor.**
3. **Digitální otisk hlasu žijící osoby** je soubor specifických digitálních dat, který vznikl na základě hlasové předlohy žijící osoby za podmínek uvedených v čl. 4 odst. 2. písm. a).
4. **Digitální otisk hlasu zemřelé osoby** je soubor specifických digitálních dat, který vznikl na základě hlasové předlohy zemřelé osoby za podmínek uvedených v čl. 4 odst. 2. písm. b).
5. **Digitální otisk hlasu kombinovaný** je soubor specifických digitálních dat, který vznikl kombinací více původních digitálních otisků hlasů.
6. **Hlasová předloha** pro vytvoření digitálního otisku hlasu je původní hlas žijící nebo zemřelé osoby. Hlasová předloha může být také kombinací více hlasů a dalších parametrů.
7. **Syntezátor řeči** je počítačový program na serveru provozovaném Českým rozhlasem nebo externím dodavatelem, který generuje audio výstupy na základě textů s využitím digitálního otisku hlasu.
8. **Podklady pro hlasovou syntézu:** Pro kvalitní hlasovou syntézu je třeba zajistit relevantní rozsah audio záznamů s osobou pro vytvoření otisku hlasu. Je **doporučené** zajistit dostatečně kvalitní zvukové záznamy a také audia, kde je více poloh hlasu. Výsledkem je digitální otisk hlasu. Následně lze přistoupit ke generování audio výstupu, tj. namluvení textu uměle vytvořeným hlasem.
9. **Dodavatel** je externí subjekt, který provozuje technologické systémy syntezátoru řeči, nebo vytváří digitální otisk hlasu.

10. Syntetický hlas vytvořený nebo manipulovaný umělou inteligencí, který se podobá existujícím osobám či událostem a který by se dané osobě mohl nepravdivě jevit jako autentický nebo pravdivý, se považuje dle Evropského aktu o umělé inteligenci za deepfake a musí být dodržena pravidla pro jasné a zřetelné označení deepfakeů generovaných nebo uměle manipulovaných umělou inteligencí.

Čl. 3 Identifikace vysílání nebo digitálních služeb ČRo se syntézou řeči

1. Pokud je ve vysílání nebo v rámci digitálních služeb Českého rozhlasu použita syntéza řeči, je nutné tento způsob posluchačům a uživatelům jasně, zřetelně a jednoznačně identifikovat. Konkrétní způsob a pravidla označování syntézy řeči stanoví [Manuál pro označování obsahu vytvořeného nebo upraveného za pomoci systémů AI](#), dostupný na intranetu Českého rozhlasu.
2. Literárně-dramatická díla a hudební díla
 - a) Audio identifikace: před i po uvedení díla, v němž zazní syntéza řeči, ČRo vždy upozorní posluchače na tuto skutečnost.
 - b) Vizuální identifikace: informace o použití syntézy řeči je také umístěna v textové či grafické podobě v online výstupu v rámci digitálních služeb.
3. Automatické načítání textového obsahu publikovaného prostřednictvím digitálních služeb: pro internetové služby ČRo se syntéza řeči využívá pro automatické načítání publikovaného textového obsahu nebo pro servisní informace. V případě automaticky generovaného načtení textového obsahu je identifikace vizuální formou umístěna ve viditelné pozici prostředí digitálních služeb.
4. Pokud syntéza řeči naplňuje znaky deepfaku dle čl. 2. odst. 10, postupuje ČRo podle zvláštních Pravidel pro označování deepfake.
5. Pokud se využívá syntéza řeči pro technologie, které nesouvisí přímo s vysíláním nebo publikováním obsahem prostřednictvím digitálních služeb ČRo, uplatní se pravidla pro jasnou a zřetelnou identifikaci dle této Přílohy č. 1. a směrnice AI a Pravidel pro označování deepfake. vždy, pokud dochází k sdělování fyzickým osobám (včetně zaměstnanců ČRo).

Čl. 4 Licence na vytváření digitálního otisku hlasu

1. Smluvní vztah pro užití digitálního otisku hlasu:
 - a) Vytvoření nového digitálního otisku hlasu dodavatelem: ČRo při výrobě vlastního digitálního otisku hlasu musí mít oprávnění k užití od dodavatele na tento soubor specifických digitálních dat v potřebném rozsahu a musí vždy vyvinout maximální úsilí, aby licence byla poskytnuta jako výhradní pro ČRo.
 - b) Využívání existujícího digitálního otisku hlasu z katalogu dodavatele: ČRo může využívat již existující digitální otisk hlasu z katalogu dodavatele za předpokladu, že dodavatel poskytne Českému rozhlasu oprávnění k užití tohoto digitálního otisku hlasu, a to na základě oprávnění, které získal dodavatel od příslušného nositele práv k původnímu hlasu.
2. Smluvní vztah s osobou, která poskytne svůj hlas pro hlasovou předlohu:
 - a) Osobnosti žijící
 - Uzavírá se smlouva s osobou, která svůj hlas poskytne pro výrobu digitálního otisku hlasu. Smlouva musí obsahovat jednoznačný souhlas osoby s užitím hlasu pro tento účel.

- Ve smlouvě musí být popsány způsoby a rozsah užití, např. pro potřeby užití pro literárně dramatická díla, načítání pro zpravodajství, publicistiku nebo servisní a jiné technické účely.
- Ve smlouvě se stanoví, že odměna v ní uvedená zahrnuje odměnu za veškerá použití syntetického hlasu, jehož podkladem byl hlas příslušné osoby (tzn. ve smlouvě není stanoveno tzv. reprízné, tj. odměna za každé opakované použití syntetického hlasu); ve výjimečných případech může být ve smlouvě dojednáno jinak.
- Smlouva musí být uzavřena na dobu určitou, následně může být dle potřeb ČRo a na základě dohody s druhou smluvní stranou dodatkem ke smlouvě prodloužena.

c) Osobnosti zemřelé

- ČRo může k výrobě digitálního otisku hlasu zemřelé osoby užít pouze hlasovou předlohu, k níž drží anebo získá oprávnění od příslušných nositelů práv, a to v případě, že hlasovou předlohou je umělecký výkon, k němuž trvají majetková práva dle autorského zákona. ČRo je zároveň povinen dbát ochrany osobnostních práv zemřelé osoby a respektovat práva osob jí blízkých, a pokud to povaha užití vyžaduje, zajistí též souhlas osob jí blízkých.
3. Smlouvu na výrobu digitálního otisku hlasu podepisuje ředitel Marketingu a digitálních služeb. Smlouvu s osobou, která poskytuje hlasovou předlohu, podepisuje příslušný vedoucí zaměstnanec v souladu s pravidly uvedenými v podpisovém řádu. Smlouvou na výrobu digitálního otisku hlasu se rozumí i licenční či jiná smlouva uzavíraná zpravidla formou přistoupení na obchodní podmínky poskytovatele AI nástroje, případně zároveň i zaplacení ceny za poskytnutí licence.

Čl. 5 Etika používání digitálního otisku hlasu

1. Hlas zemřelých osob:
- a) Hlasovou syntézu v případě zemřelé osoby využívá ČRo výhradně pro texty a repliky, které dotyčný/dotyčná sám napsal/a nebo pronesl/a. V žádném případě nesmí být tento digitální otisk hlasu využit pro načítání jiných nebo nově vytvořených textů.
 - b) Dílo s hlasovou syntézou lze použít pouze v náležitém kontextu, který odpovídá původnímu účelu díla. Nesmí být vytrženo z kontextu, resp. vloženo do zavádějících souvislostí.
2. Hlas žijících osob: Hlasovou syntézu v případě žijící osoby využívá ČRo výhradně dle uzavřené smlouvy mezi osobou, jejíž hlas byl předlohou pro digitální otisk hlasu, a ČRo.

Čl. 6 Obsahová a technická kvalita výstupu včetně dramaturgického zpracování

1. Literárně-dramatické dílo
- a) Zvuk vytvořený hlasovou syntézou v případě literárně-dramatického díla prochází důkladným editačním procesem, aby bylo dosaženo co nejvěrnější podoby s hlasovou předlohou.
 - b) Zvuk vytvořený hlasovou syntézou publikuje ČRo vždy v nejvyšší kvalitě, která je v daný okamžik dosažitelná.
2. Automatické načítání textových příspěvků v prostředí digitálních služeb

- a) Pokud není uvedeno jinak (textová informace doprovázející audio výstup či upozornění přímo ve zvukové stopě), audio verze článku se obsahově zásadně neliší od textové verze článku.
- c) Syntetická audio verze článku je před zveřejněním kontrolována redaktorem/editorem za účelem ověření správnosti a úplnosti.

3. Ostatní

- a) Dodavatel provozující nástroj syntezátor řeči nebo zajišťující vytvoření digitálního otisku hlasu nenese obsahovou odpovědnost za obsahové výstupy.
- d) Dodavatel vyvíjí veškeré úsilí dle technologických možností, aby vyvíjený otisk hlasu a následné audio výstupy byly v maximální proveditelné kvalitě.

Čl. 7 Správa a archivace digitálního otisku hlasu

1. Dodavatel digitálního otisku hlasu musí zajistit zabezpečený provoz syntezátoru řeči, který zaručí, že digitální otisk hlasu, resp. specifická data v souvislosti s jeho vytvářením vzniklá, nebudou odcizena či jinak zneužita.
2. Dodavatel nesmí třetím stranám poskytovat žádnou část vytvořeného digitálního otisku ani žádný zvuk vytvořený hlasovou syntézou.
3. Zabezpečení
 - a) Aktivně používaný digitální otisk hlasu je uložen na zabezpečených technologiích provozujících syntezátor řeči, které provozuje Český rozhlas nebo dle smluvních podmínek dodavatel.
 - b) K těmto technologiím má přístup pouze administrátor systému nebo osoba určená ředitelem Marketingu a digitálních služeb.
 - c) Neaktivní digitální otisk hlasu nesmí být dostupný na technologiích určených pro generování audio výstupů a je uložen na digitálním nosiči v zabezpečeném trezoru ředitele Marketingu a digitálních služeb.
 - d) Platí povinnost smazat hlas z externích služeb, které provozují syntetizátory řeči, a to nejméně tři měsíce po odvysílání daného díla, ve kterém byl syntetický hlas využit.
4. Zaměstnanci užívající nástroje pro generování syntetického hlasu musí absolvovat v přiměřeném rozsahu školení o Pravidlech pro užívání umělé inteligence v Českém rozhlasu a o užití nástrojů generujících syntetický hlas, a to včetně správného vedení a využívání evidence, pravidel označování syntetického hlasu a Pravidel pro označování deepfake..